

KMETSKI LIST

Izbaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri pošti št. 14.194.

Ponosno v novo leto

Razumeti preteklost in na sedanosti graditi bodočnost, to je naloga vsakega naroda. Slovenci nismo izjema.

Naša preteklost je žalostna in je lepa hkratu. Žalostna je, ker smo jo morali preživljati pod tujo peto. Nihče med nami pa nima niti poguma niti ponosa povedati, da smo Slovenci pred več ko enajstimi stoletji

izgubili svoje svobodo

v junaški borbi za južne brate, za slovanski Balkan!

Malo, prav malo poznamo svoje zgodovine. Tujci so nam zameglili pogled vanjo in nam skalili razumevanje zanjo. Naloga nas samih pa je, da to skorjo odlučimo in se naučimo spoštovati kri in junaške žrtve svojih davnih prednikov. Iz tega umevanja in spoštovanja bi šele lahko našli pot za bodočnost, iz tega bi si lahko ustvarili svoj

narodni program

in pravilni odnos do bratskih in tujih narodov.

Prvo, kar izvira iz poznavanja lastne zgodovine, je spoštovanje samega sebe. Že Ivan Cankar je naglašal, da se moramo Slovenci odvaditi naslanjanja. V svojem zgodovinsko važnem predavanju v »Prosveti« je dejal, da pojdimo Slovenci svojo pot, Avstrijo pa kot repek Nemčije pustimo v njenem dr — u.

To je bilo pred nekako tridesetimi leti. Spominjamo se večera, ko so bile izgovorjene te udarne in odločilne besede. Narod jih takrat še ni razumel, njegova mladina pa jih je razumela. Ko se je gospod c. kr. policijski komisar zganil in hotel Cankarju vzeti besedo, se je zganilo na stotine mladih rok in zastopnik Dunaja je moral ponižno obsedeti, če ni hotel tvegati življenja.

Tako je bilo pred desetletji. Medtem je naš narod prehodil križev pot svetovne vojne in je doživel zmago narodnega osvobođenja. Čas bi že tudi bil, da doživi zmago notranjega preporoda in zmago lastne samozavesti. Ali res nimamo Slovenci v sebi toliko moralne sile, da bi

občutek manjvrednosti

enkrat za vselej odvrgli in se ga otresli? Koliko je bilo starih Grkov v primeri z ostalim svetom? In vendar so oni kljub svoji maloštevilnosti dali pečat ne le svoji dobi, ampak tisočletjem? In koliko je bilo Židov? Pa je vendar sin tega naroda porušil rimski imperij in v zvezi z Grkom Savlom, poznejšim apostolom Pavlom položil temelje krščanski kulturi in krščanskemu družabnemu redu.

Priroda je polna čudes. Med njimi je tudi eno, po katerem v razvoju ne odloča množina, ampak kakovost.

S tega vidika smemo in moramo z zaupanjem gledati v bodočnost. Napake, ki smo jih

zagrešili v preteklosti, niso nepopravljive. Treba je samo, da jih spoznamo in sami pred seboj priznamo. Kakor hitro pa to dosežemo, nam bo lahko najti svoje podobo in bomo iz teme in mraka prišli na svetlo, v jasnino, ki nam je potrebna. Tega seveda ne moremo s

tujimi vzori

nikoli doseči. Napaka vse naše politike je bila in je še danes v tem, da hočemo posnemati tujstvo. Če n. pr. obsojamo liberalizem kot nekaj, kar je za nas gospodarsko, socialno in kulturno nesprejemljivo, moramo enako obsoditi tudi druge tuje vzore, ki ne odgovarjajo niti naši duševnosti niti našim razmeram.

Edina pot

do lastnega jaza, do zmage, do vsega tega, kar je najvišji cilj vsakega naroda, pa je v pravilnem vrednotenju njegovega dela in njegovih sil. Slovenci se zavedamo — ali bi se vsaj mo-

rali zavedati, da je vsa naša moč v kmetu. On je tisti, ki je stoletja branil zemljo. Kmet je dalj narodu in svetu nebroj kulturnih vrednot. Navadno naštevamo v takih razgovorih samo pesnike in umetnike. Nikar pa ne pozablajmo, da je naš slovenski kmet dal svetu Kocena, Vege in še nešteti drugih duhov, ki so odločilno posegli v razvoj znanosti.

Ako se tega zavedamo, nas ni treba biti strah. Narobe! Veseli smo dejstva, da smo se zavedeli moči, ki nam žubori in klije iz slovenske vasi. Ta moč je naša dota, ta moč slovenske vasi nam je kašipot v bodočnost. Naj se zgodi kar koli, ob njej in z njo bomo vztrajali in rastli, s slovensko vasjo in z njeno življenjsko silo gremo lahko s ponosom in zaupanjem v novo leto, ker vemo, da bo obliče bodočnosti po svojih najboljših sinovih svojem narodu oblikoval v bratski slogi s srbskimi in hrvatskimi tovariši — slovenski kmeti.

Avtoriteta je temelj v zakonitosti, tej pa v pravičnosti

Jakob Ruso, veliki francoski raziskovalec družabnih razmer, je prišel do zaključka, da je država najvišja oblika človeškega sožitja, ki ima svoj izvir v sporazumu na njenem ozemlju živčih ljudi. Sporazum pa se v tako številni skupini ne more sklepati od osebe do osebe, temveč le tako, da se celoti ljudstva prepusti odločitvi. Ljudstvo odloča z glasovanjem. To, k čemur se nagne večina, postane po ljudski volji zakon, ki je obvezen za vsakogar, tudi za one, ki so bili prvotno nasprotni. Zakaj, kdor se vsaj naknadno ne ukloni volji večine, ima prosto pot iz skupnosti.

Rimski pregovor pravi, da je vogelni kamen vladavin pravičnost. In resnično opazamo v zgodovini, da narodi niso zmotljivi v vprašanih pravičnosti in da dobro razločijo krivičnost.

Če združimo misel Rusojevo in misel zapopadeno v rimskem reku, ustanovimo glavno miselno ogrodje našega zapisa: Narod po svoji večini pove, kaj je pravično in torej obvezno za vse.

Narod pa ne more neposredno sam izvajati druge strani svoje volje: izvrševanja zakonov. Za to svrha izbira predstavnike, zaupne može. Njihovo delo imenujemo vladanje. To delo ne more biti nasprotno narodovi volji, sicer krši zakon in pravičnost. Iz krivičnega vladanja pa nikoli ne izvira, tisto, kar vladajočega posebno odlikuje kot nosilca oblasti. Pravimo, da iz take vršitve oblasti ne raste njena avtoriteta. Ta beseda označuje ugled državnika, pomenja spoštovanje osebe in predstavlja državno skupnost. Pred nasilnim državnikom ima priproščina

strah, ne vidi pa v njem avtoritete, ki je prostovoljno priznavanje moči, a ne sklonjeno trepetanje pred njo.

Naše opomnje o narodovi volji do pravičnosti pa so potrebne nekaterih razlag. Kaj, če narod sploh ne pride do možnosti, da resnično izrazi svojo voljo? Stavek, da so narodove odločitve vodene po čutu pravičnosti, ne drži, če se narodu že vnaprej vzame prilika, delati in postopati po tem čutu.

Le v demokratičnem državnem ustroju vidimo največ pogojev za tako izražanje volje, ki ni vplivano po sili ali grožnji. Svet nam kaže porazno sliko diktatur proletarjata ali kapitala.

Glavna slabost demokracij je, da se njihovim ljudem godi slabo po njihovi lastni volji; in glavna slabost diktatur je, da se njihovim ljudem godi slabo proti njihovi lastni volji. Toda tam je človek še svoboden človek, tu pa le telo z določeno številko in določenim mestom.

Pravične odločitve torej izvršajo le iz svobodne volje ljudi. Le ta, ki to voljo izvršuje, dela zakonito, le ta more doseči prostovoljno spoštovanje svobodnih državljanov, avtoriteto.

Poskusi, doseči avtoriteto na drug način, z zatiranjem, uničevanjem in preganjanjem, kaj hitro pokažejo obupan obraz. Tak obraz je tembolj strt, čim bolj je gromel zoper napake svojega soseda, ki se je za trenutek boječe pri taknih sredstev, katerih je mogočnik od nekdanavajen.

Nasilje skazi vse, ki so ustvarjeni po dobri božji; kazni družinskega očeta, ki se vda

pijači in svojo vest tolaži, ko poklada surovo roko na ženo in otroke; kazi župana, ki odmika koruzo revežu; kazi voditelje, majhne in velike, ki pozabljajo na vrhovne božje in naravne postave človeške družbe. Nasilje, če je še tako uspešno, lahko ni za vse uspešno, pa privede do zamer in padcev.

Zelimo, da bi bilo temu konec. Da bi strpnost, znosljivost in prijateljstvo odgnali vse, ki jim je sila toliko kot Bog. Da bi sonce svobode obsijalo temno nebo današnjih dni in prineslo narodom svobodo, oblastnikom pa iz te izviračo avtoriteto.

Dajmo ženski svobodo!

Velika napaka kmetskega gibanja je obstajala doslej v tem, da ni priznavalo političnih pravic kmeti ženski. Pri nas v Sloveniji so skušali to opravičiti s trditvijo, da bi bila naša ženska, ki je globoko pod vplivom religioznosti, potem sužnja neke nam škodljive struje. Po mojih mislih je treba to trditev odločno odkloniti. Slovenski kmet in prav posebej slovenska ženska (namenoma uporabljam ta izraz in ne — žena) je zrelejša od mnogih, ki bi jo radi vodili.

Med vojno, v dneh, ko je bila borba za majniško deklaracijo v najvišjem razmahu, sem prišel z bojišča na dopust v domačo vas. Tedaj mi pravi preprosta kmetska gospodinja: »Ako nam te propade, ne kaže nič drugega, kakor da si gremo vsaka izkopat svoj grob.«

Dobrih dvajset let kasneje. Pridem na kmeto in govorim o kmetskem programu. S solzami v očeh stopi k meni kmetska vdova in pravi: »Škoda, da ne morem priklicati svojega rajnega iz groba. Kako bi bil srečen in vesel, ko bi vas slišal nocoj govoriti.«

To je razdobje dvanajstih in nekaj več let.

Namenoma sem izbral dve točki, ki sta časovno in krajevno močno oddaljeni druga od druge. Izbral pa sem ju tako zaradi tega, da bi pokazal, kako naša uradna politika napačno motri slovensko kmetsko žensko.

Naroden pregovor pravi, da ni človeka brez ženske. V tem tiči globoka modrost. Čas bi že bil, da jo poklicani razumejo.

Že več ko desetletje mladina daje lep vzgled. Ustanovila si je Zvezo kmetijskih fantov in deklet. S tem je mladi rod pokazal in dokazal, da ne priznava polovičarstva. Boljše rečeno: je pokazal, da k eni polovici spada tudi druga.

Ali bomo starejši šli mimo tega in verjeli, da nam iz špartansko-lažnjive askeze zraste kmetski pokret? Kdor hoče sam sebi lagati, lahko v tem pravcu nadaljuje. Za svojo osebo pa sem prepričan, da devet nasprotnih trdnjav ne zaleže niti za eno samo srce zavedne slovenske kmetske ženske! Tiste roke, ki nam spremljajo prvi korak v svet, morajo dobiti tudi pravico, da nas spremljajo skozi življenje.

Doma in drugod

Nova vlada

Pred božičem je podal predsednik vlade g. dr. Milan Stojadinović ostavko celokupne vlade. Ostavka je bila sprejeta in kraljevski namestniki so takoj poverili nalogo g. dr. Milanu Stojadinoviću, da sestavi novo vlado.

Mandatar krone g. dr. Milan Stojadinović je še isti dan predložil listo nove vlade kraljevskim namestnikom.

Ministri, ki so izpadli

V novi vladi se ne nahajajo več sledeči ministri iz volilne vlade dr. Milana Stojadinovića: notranji minister dr. Anton Korošec, prosvetni minister Magarašević, poštni minister Vojko Čvrkile in ministra brez listnice Svetislav Hodžera ter dr. Niko Novaković.

Novi ministri

V novosestavljeni vladi je prevzel notranje ministrstvo g. Milan Ačimović, upravnik Beograda, poštno ministrstvo je prevzel g. Panta Jovanović, upravnik Skoplja. Mesto dr. Korošca je stopil v vlado in postal minister brez listnice g. Fr. Snoj, ravnatelj posojilnice v Gornji Radgoni. Dr. Miha Krek je prevzel gradbeno, Bogoljub Kujundžić prosvetno in Dobrivoj Stojčević gozdno ministrstvo.

Namestnik dr. Korošca g. Fr. Snoj je doma iz Zagonja ob Savi. Dovršil je eno gimnazijo in se že v petnajstem letu živo udeleževal v gibanju majske deklaracije, kakor piše »Slovenec«. Po vojni je postal ravnatelj posojilnice v Gornji Radgoni. Zaradi svojih zaslug na gasilskem polju je bil pred tremi leti imenovan v vrhovno upravo jugoslovanske gasilske zveze. G. Fr. Snoj je star 37 let.

Svetislav Hodžera

minister brez listnice v volilni vladi je bil isti dan, ko je izpadel iz nove vlade, izključen tudi iz Narodne stranke, katere predsednik je bil ves čas od njene ustanovitve. Novi predsednik Narodne stranke g. Živan Lukić je izjavil, da je glavni odbor Narodne stranke zaradi tega iz-

»Poklican po najvišjem zaupanju kralj. namestnikov in na predlog predsednika ministrskega sveta g. dr. Milana Stojadinovića, bo moja dolžnost, voditi posle notranjega ministrstva. Predsednik kralj. vlade dr. Stojadinović je v svoji včerajšnji izjavi, ki jo je dal za časopise, že naglasil, da ne bo nikake spremembe v notranji politiki v naši državi. Zato bo moja dolžnost, da nadaljujem z delom svojega velikega predhodnika dr. Antona Korošca, katerega sodelavec sem imel čast biti več ko tri leta. Želim posebno poudariti, da v pristojnost resora, ki mu imam čast načelovati, spada med drugim zagotovitev dobre uprave v državi, zaščita obstoječega reda in skrb za osebno in premoženjsko varnost državljanov. Vsa moja prizadevanja bodo usmerjena v to, da uprava čim bolj in čim koristneje služi koristim vsega naroda, in morajo biti zaradi tega obstoječi red, osebna varnost in varnost imovine odločno zaščiteni. Moji podrejeni organi bodo imeli dolžnost, da nudijo popolno zaščito povsod, kjer koli bodo ti bistveni temelji vsakega zdravega nacionalnega, političnega in gospodarskega življenja ogroženi. Samo v srečnem in mirnem ozračju prihajajo do popolnega izraza te konstruktivne sile države. V takšnem položaju se morejo mirno in vsestransko proučiti aktualna vprašanja ter sprejemati najpotrebnejši sklepi. To so načela, katerih se bom pri svojem delu držal in katerih so se dolžni držati tudi vsi moji podrejeni organi.«

Glavni volilni odbor

v Beogradu, kamor so bili odposlani vsi volilni zapisniki in vsi volilni akti, je razvrstil delo po banovinah. Do sedaj so pregledani in urejeni podatki volilnih izidov iz treh banovin. Vse delo bo predvidoma urejeno in končano do 12. januarja prihodnjega leta. Med pregledanimi banovinami se nahaja dravska.

Ko bodo odseki, ki pregledujejo volilni material posameznih banovin, končali svoje delo, bodo predložili vse podatke in končne volilne številke plenumu glavnega volilnega odbora v pretres in sklepanje. Glavni volilni odbor bo nato objavil rezultat volitev in po tej ugotovitvi bodo razdeljeni mandati posameznim kandidatom listom in izvoljenim narodnim poslancem izstavljena poslanska pooblastila.

Volilni material bo nato izročen narodni skupščini.

Novo izvoljena narodna skupščina se bo sestala sredi januarja 1939. l., izvolila začasno predsedstvo in verifikacijski odbor, ki bo ugotovil nesporne mandate in dokončno rešil vsa sporna vprašanja, ki se tičejo izvolitve narodnih poslancev. Za tem se bo narodna skupščina konstituirala in izvolila pet stalnih odborov in pričela pretresati proračun in finančni zakon za prihodnje proračunsko leto. Verjetno je pa, da bodo predložene nar. skupščini dvanajstine zaradi kratkega časa.

V novo leto...

Mrzlo je, da v dušo zebe,
vendar nada v nas živi,
da prinese leto novo
več toplote v naše dni.

Saj vemó, da za meglami
sonce vedno še žari,
in to sonce bo vzdramilo
vse, kar zdaj pod ledom spi.

Kakor sonce, naj ljubezen
v srcih naših se iskri
za naš rod, za zemljo našo,
za ponosno kmetsko kri.

Dr. Stojadinović

je dal o spremembah v vladi za javnost naslednjo izjavo:

»Kralj. vlada je podala ostavko, da bi najvišji ustavni faktor mogel storiti potrebne sklepe z ozirom na izvedene skupščinske volitve. Nova vlada, ki ji tudi imam čast predsedovati, ne pomeni nikake spremembe smeri niti v zunanji niti v notranji politiki kraljevine Jugoslavije. Nadaljevali bomo z delom na izvedbi našega programa, ki je javnosti znan in ki sem ga v svojih predvolivnih govorih ponovno formuliral in objasn timer. Osebn e spremembe v kabinetu so bile izvršene zaradi stvarnih potreb. Želim pa posebno poudariti, da vsi mi, bivši in sedanji ministri, ostanemo prijatelji in sodelavci pri skupnem poslu.«

Izjava ministra Ačimovića

Notranji minister g. Milan Ačimović je dal takoj po svojem nastopu naslednjo izjavo za stopnikom časopisja:

Zadovoljno in srečno Novo leto

vsem našim zvestim naročnikom in poslovnim prijateljem želita

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Kaj se godi po svetu

Med Francijo in Italijo

Že nekaj časa traja spor, ki se je zadnje dni tako zaostрил, da je Italija odpovedala sporazum, sklenjen med obema državama leta 1935.

Ta sporazum se je nanašal na ureditev položaja Italijanov v Tunisu, obenem pa je bila s tem sporazumom sklenjena tudi korektura meje med italijansko Eritrejo in francosko Somalijo v vzhodni Afriki. Vrh tega je ta sporazum določal, da si Francija in Italija medsebojno priznavata svoje interese na Sredozemskem morju ter da bosta obojestransko spoštovali status quo. Sedaj je Italija uradno sporočila, da tega sporazuma ne priznava več in z italijanske strani se naglašja, da ta sporazum sploh ni nikdar stopil v veljavo, ker niso bile izmenjane ratifikacijske listine, kakor določa 7. točka tega sporazuma. Medtem

Nemčija

posreduje za sporazum. Po zadnjem sporazumu med Nemčijo in Francijo ta država nikakor ne more želeči spora z Italijo. Gre pa v tem problemu za vprašanja, pri katerih niti Nemčija ne more ostati nevtralna.

V Italiji

je bilo iz zaporov te dni izpuščenih 14 Slovencev, ki so bili pred leti obsojeni na več let ječe. Tako so se vrnil domov: Dušan Hreščak, dijak, obsojen leta 1927, na 27 let ječe, Vladimir Štoka, trgovski pomočnik, obsojen leta 1930, na 20 let ječe ter 12 fantov s Koprivnice, ki so bili l. 1932. obsojeni na 30, oziroma 20 let ječe. Vseh je bilo tedaj obsojenih 13, toda že pred tedni se je vrnil domov Andrej Bregovšek, kateremu so te dni sledili še: Anton Lipičar, Marko Močnik, Leopold Lango, Leopold Šuligoj, Jožef Šavli (obsojeni na 20 let), Donat Lipičar, Leopold Lipičar, Valentin Lipičar, Avgust Močnik, Štefan Močnik, Rudolf Pregelj in Ivan Jug (obsojeni na 30 let ječe).

Madžarska

je agrarno reformo izvedla na čisto svoj način. Zakon še ni objavljen, vendar je po službenih izjavah pričakovati zakonskih ukrepov, ki se ne pomenijo definitivne ureditve agrarnega vprašanja. Za glavne točke zakona smatra minister težnje, da se ustvari čim večje število majhnih gospodarstev. Glede ozemlja, ki ga je treba razdeliti, je minister izjavil, da gre predvsem za zemljo, ki je neobdelana, ne glede na to, ali je last velikih ali malih posestnikov. Potem bo parcelirana zemlja tujih državljanov ter posestva delniških družb in bank in pa zemlja, ki pride v poštev na podlagi bodočega židovskega zakona. Praktično pomeni to, da pride pod agrarno reformo samo zemlja Židov, ker imajo prvi malo zemlje. Šele na zadnjem mestu so posestva, ki so v rokah magnatov in aristokratov. Zaradi tega je, kakor zatrjujejo, malo upanja, da bo agrarna reforma prizadela bogataše in fidejkomise. V pristojnih madžarskih krogih sedaj očitno prevladuje mnenje, da se bodoča agrarna reforma ne bo nanašala na razdelitev zemlje novim posestnikom, temveč, da je nje namen, da se zemlja najintenzivnejše obdeluje in da se v to svrhu ne razdeli novim lastnikom, temveč samo da v najem.

Vzhod je luč

V prvih časih krščanstva se je razširila rečenica, da z vzhoda prihaja luč. Zdaj velja isto pravilo v nekoliko drugačnem smislu. Vrhovno poveljstvo nemške armade vodi na vzhodnih mejah Nemčije graditev velikih utrd, zlasti pa na vzhodnem Pruskem. V zadnjem času so pripeljali v vzhodno Prusijo za ta utrjevalna dela velike količine španskega cementa. Samo

v Königsbergu je prispelo 8 tisoč ton cementa. Nemška vlada, ki je nedavno sklenila pogodbo o dovozu cementa iz Jugoslavije, je odločila, naj tudi te pošiljke prihajajo naravnost v vzhodno Prusijo. Po vsem tem sodeč, bo prišlo v bližnji bodočnosti do važnih dogodkov, zlasti na evropskem vzhodu, kar poudarjajo tudi merodajni nemški faktorji. Tako je n. pr. tudi univ. prof. v Königsbergu v. Grünberg imel predavanje, v katerem je izjavil: »Moral bo priti trenutek, ko bo obrnil ves nemški narod svoj pogled na vzhod. V vzhodni Prusiji bo padla odločitev o usodi evropske kulture...«

Bivši angleški zunanji minister Anthony Eden je svak Litvinova. To je morda najvažnejša razlaga njegove politike.

Španiji bi general Franco rad vrnil sijaj kronanih glav. V koliko se mu bo to obneslo, bo pokazala bližnja bodočnost. Slika nam kaže sina nekdanjega španskega kralja z njegovo ženo. Po Francovih načrtih je infant don Juan bodoči španski kralj.

Novi odloki za potovanje v tujino

Denarni zavodi, ki so za to pooblaščen, so smeli dosedaj prodati potnikom, ki so imeli vidiran potni list, tujih valut za 3000 din, če so potovali v Albanijo, Avstrijo, Bolgarijo, Grčijo, Italijo, Madžarsko ali Romunijo, do 5000 din pa, če so potovali v druge države. Sedaj pa je izdal finančni minister nov odlok, ki določa, da smejo prodati potnikom, ki potujejo v klirinške države, največ za 3000 din tujih valut, onim pa, ki potujejo v neklirinške največ 2000 din, a to le pod pogojem, da je list vidiran samo od ene neklirinške države. V veljavi pa ostanejo še nadalje vse določbe turističnih sporazumov, ki jih je sklenila naša država z drugimi državami.

Turistične sporazume imamo sklenjene z Avstrijo, Nemčijo, Francijo, Grčijo, Italijo, Mad-

žarsko, Češko-slovaško, Poljsko, Romunijo, Španijo, Švico in Turčijo. V te države sme potnik vzeti s seboj do 3000 din.

Židje izključeni iz javnega življenja

Madžarska vlada je objavila pretečeni teden načrt novega židovskega zakona. Določila tega zakona pravijo, da bodo Židje v bodoče izključeni iz javnega življenja na Madžarskem. Zakon pravi dalje, da ne smejo Židje zavzemati nikakih javnih položajev niti v državni niti v samoupravni službi, pa tudi pri gledališču, tisku in filmu ne. Numerus clausus bo deloma na novo vpeljan, deloma dosedanja odstotek znatno znižan. Tudi v gospodarskem življenju ne smejo Židje zavzemati vodilnih mest. Določbe zakona v Židih morajo biti do 1. januarja 1942. v celoti izvedene.

Kaj pravijo

O kmetskem dekletu in njeni modi piše v božični številki mariborska »Edinost« med drugim tole:

»Stara prislovica pravi, da Bog zajcu zato ni dal rogov, ker mu niti najmanj ne pristojajo, čeprav bi jih zajec prav rad imel, da bi se tudi on lahko postavil pred svojimi rogatimi tovariši in se v slučaju potrebe tudi branil. To prislovico bi bilo treba ponoviti marsikateremu našemu kmetskemu dekletu. Kako prijetno je pogledati skupino slovenskih kmetov v pravi kmečki opravi. Njih obleka je lepa in udobna, trpežna, odgovarjajoča načinu njihovega življenja, je v nekakem skladu s pokrajino, hišamj in kmečkim stanovanjem. Na deželi žive šivilje, ki so pravi mojstri v krojenju kmetijskih kril, bluz in predpasnikov. Kar zamegli se mi pa pred očmi, če srečam sredi travnikov in polj pristno kmetsko dekle oblečeno tako, da ni ne ptič ne miš, ki ni opravljena niti za delo, niti za mestno ulico, ki si pa gotovo domišlja, da je postala jako elegantna, ker je zamenjala svojo pristno kmetsko obleko z nekimi polovičarskimi cunjami, ki jih je podeželska, takim delom nevajena šivilja popolnoma skvarila in ki niso v skladu niti z dekletovo frizuro, niti s čevlji, hojo, pokrivalom, izdelanimi rokami itd. Ne moremo toliko zameriti, če se hočejo pogospoditi kmetska dekleta, ki so odšla služiti v mesto in so se tam nehote prilagodila tamkajšnjim običajem. Toda, čemur se pačijo ona dekleta ki živijo neprenehoma na svojem kmetskem domu, obdelujejo zemljo in od nje živijo?

Nihče ne bo zameril kmetskemu dekletu, če bo posvečala pažnjo svoji zunanosti, če bo natančna pri izbiri blaga glede kvalitete in barve in če si bo izbrala najboljšo šiviljo v vasi, toda nikar se naj ne oddaljuje od obleke kmečkega kroja, katera se ji najbolj poda in v kateri jo bo vsakdo najbolj spoštoval.

Kmetska obleka ni sramota, kmetska obleka mora biti kmetskemu dekletu v ponos; saj je najbolj viden znak njenega stanu, kateri je tako lep in potreben, da ga mora tudi vsak pameten meščan nadvse spoštovati. Radi nekaterih posmehljivih mestnih praznoglavcev pa vendar ne boste izpremenjale lepih kmetijskih oblek in navad.

O civilizaciji, kulturi in svobodi, razpravlja »Delavska politika« ko pravi:

»Besedi kultura in civilizacija bomo morali kmalu črtati iz besednjakov in leksikonov. Obe postajata nepomembni. Nihče ju več ne bo poznati in vpoštevali. Zdi se nam, da postaneta kmalu psovki, greh, kakor je bil nauk o gibanju zemlje okoli solca in podobna kulturna in znanstvena odkritja.

Kaj pa razumemo pod kulturo in civilizacijo?

Najprej moramo vedeti, da kultura in civilizacija nista dva pojma, ki bi imela gotovo, definitivno obliko. Kultura in civilizacija označujeta popolnost človeške družbe z ozirom na urejevanje družabnih razmer. Človeška družba se razvija, nje kultura ali civilizacija je večja ali manjša. Če se družba slabo urejuje, je slaba, če se boljše urejuje, je boljša. In kadar se v družbi uveljavljajo poslabšanja družabnih razmer, je kultura in civilizacija premalo razvita, če pa se razmere slabšajo, moralno in socialno, takrat kultura in civilizacija ne storita svoje dolžnosti. Še hujše pa je, če družba prične postavljati

ovire kulturi in civilizaciji s tem, da jim jemlje svobodo.

Najhujši udarec za kulturo in civilizacijo je namreč, če morimo in zastrupljamo duha, ki živi v narodu, da misli, dela in tvori temelj kulturi in civilizaciji ter daje razvojno in socialno pečat pravičnosti družbi.

Zakaj nič ni bolj naravnega, kakor da se človeštvo moralno in socialno izpopolnjuje v idealni pravičnosti.

Danes umira kultura in civilizacija v tem smislu, čeprav so socialne in moralne krivice vsak dan večje.

Mladina na vasi

Novoletne misli

Koliko let že človeštvo sklepa ob novem letu, da bo v prihodnjem boljše živelo, da bo opustilo vse slabosti in zaživelo novo življenje. Koliko poti je bilo spočetih k novemu rojstvu?... Koliko trdnih želja sproženih in takoj umrlih! Vse to in še koliko več je vzela preteklost, da bi vendar današnja doba prinesla nekaj resničnih dejanj, ki bi človeštvu dale resničnega, res zdravega, novega poleta.

Večno valovanje človeka

Skozi ves čas odkar živi človek, je njegova usoda valovala kot morja valovi! Bili so dobri in slabi časi, bilo je več in manj gorja, za težkimi časi so zopet prišli boljši! Da, to je vse res, vse resnično, da se dobe menjajo in z njimi vred dobri in slabi časi ter ljudje. Ničesar ne bi imeli proti, ko bi to valovanje bilo pravično in za težavami prineslo lepših dni! Kadar pa se spomnimo, da so takšna valovanja pokopala do danes nešteto narodov, ker se za svojo usodo niso menili, potem moramo z lastnim vplivom človeško valovanje tako usmeriti, da ne bo trpela narodna celota. Ne more nam biti vse eno ali propademo danes, morda jutri, enkrat bomo pač izginili z zemeljske površine! —

Kako težko umira posameznik, zakaj bi dopustili smrt vsega naroda.

Nevarnost je blizu,

ki zavratno ruši in trga, kjer je naša samobitnost najmanj občutljiva, nevarnost pa največja. Vse mogoči tuji vplivi prihajajo k nam v ovčji podobi, se krotko naseljujejo v našo duševnost in barbarski na neviden način rušijo narodno zavest, ljubezen do svojega jezika, svoje države, skratka — uničujejo vse tisto, kar je za svobodni narod najsvetejše. Naravnost ogabno je človeku naštevati sredstva, ki služijo uničevanju napadenega naroda!

Mi smo že napadeni

Tovariši, tovarišice! Ali veste, da danes samo na vašem delu sloni obramba naše zemlje, jezika in narodne svobode. Ali veste tovarišice, da je slovenska mati glavna žrtev tujčevega napada. Slovenski materi je njena duševna stran, vera in sploh vsa duševnost, ki ji daje voljo do življenja, razbita, oblatena in poteptana. Svoja najsvetejša čustva slovenska kmetka žena polaga v žrelo propalje, boričev, razbojnikov in tatov! Razmisli ob »Novem letu« tovarišica, poglobi se in spoznaj dokler je še čas.

Mi hlapci

nočemo biti! Tako se čuje in mnogi govore o tem. Tovariši, tovarišice! Stopimo v dejanja, pokazimo, da nam je pri sreči naš narod, da nam je zemlja našega rodu sveta, ki mora za vedno ostati našim rodovom!

To hočemo; to govoré tudi tisti, ki narodno blago in narodne svetinje prodajajo tujcem, ki jih vsak dan gledate in ničesar ne storite, da bi njihovo proketo delo bilo preprečeno.

Rešitev pa je še

mogoča! Kmetško mladinski pokret koraka neomajno po tej poti, preko vseh žrtev in naporov, preko vseh zaprek h končnemu cilju: Ohranitev naše samostojnosti, jezika in svobode. Naj bo to zadnji opomin v letu 1938. vsem tovarišem, ki še spé! Zbudite se in premislite ter spoznajite sovražnika, da ne bo prepozno. Po toči vsako tarnanje nič ne pomaga! Oblaki se približujejo! Ne dopustite, da ta strašen led pade na naša telesa, ker smo potem uničeni. Mi hočemo živeti, mi nočemo umreti! Naj ne bo zastoj ta klic, naj vzbudi v vas iskro, ki bo rešiteljica, ker naš narod mora živeti. Tisočleja smo se ohranili — mi hočemo naprej, mi hočemo večno živeti.

Adrijanci

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je preteklo nedeljo igralo prvič na svojem odru, z dvema krajsima igrama, v veliko zadovoljnost vseh gledalcev. Zadovoljni pa smo tudi mi z lastnim delom, ker smo s tem potrdili, da vključ te žavam rastemo in se razvijamo za blagor naše vasi, ki mora začeti novo življenje. Kmalu se bomo prikazali z novim delom, zlasti zimo hočemo izkoristiti vsestransko. V delu vztrajamo!

Obrh

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je sicer do sedaj spalo, moramo pa reči, da ni zaspalo. Zopet vstajamo s podvojeno močjo in po minimalnem programu stopamo v Novo leto, da bi tako prinesli res sveže in nove prosvete vsemu podežlju.

Grahovo

Imamo veliko število novega mladega naraščaja, ki je željan dela in pouka. Skušali bomo po svojih močeh nuditi vsaj del tistega, kar mlad človek mora imeti. Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet ima sicer veliko težav, vendar smo dosedaj premagali vse največje napore in pošiljamo vsem tovarišem in tovarišicam novoletni pozdrav. Na delo!

Vrhnika

Pripravljalni odbor Društva kmetijskih fantov in deklet je zbral lepo število novih naročnikov za »Grudo«. Upamo, da bo tudi vse ostalo naše delo kronano z uspehom, saj je v nas toliko krepke volje in trdnega prepričanja, da naša vas mora zaživeti v nekakšni drugi obliki, ki bo prinesla več veselja vsem podeželskim trpinom.

Dramlje

Pripravljamo novo dramatično delo in po minimalnem načrtu izvajamo delo, ki nam zlasti v zimskem času prinaša lepe uspehe. V kratkem bomo o našem delu obširneje poročali.

Dopisi

† Lojze Bec

Neizprosna smrt nam je sredi dela ugrabila življenje borca poštenjaka, neumornega delavca Alojza Beca iz Kamence, občina St. Janž na Dolenjskem.

Samo par dni bolezní zavratne pljučnice je strlo življenje 64letnega moža, očeta, čislaneega daleč naokrog in poznanega javnega delavca.

Nikdar ni mož silil v prve vrste — vendar ga je na ta mesta postavila zahteva drugih, kateri so mu neomajno zaupali. Dolgi 35 let je bil stalni član občinskega odbora, 2 krat župan naše občine, načelnik kmetijske podružnice, član odbora Kmetijske hranilnice in posojilnice v St. Janžu. Vnet pristaš kmetško mladinskega pokreta, podporni član Gasilske čete. Od najvišjega mesta je dobil priznanje z ordenom Jugoslovanske krone in enemu njegovih sinov je blagovolil Viteški kralj Aleksander I. botrovati pri krstu.

Od prvega početka izdajanja našega lista je bil njegov stalen naročnik in neomajno je upal v zmago kmetške ideje in pravice. Povsod smo ga srečavali vedno veselega, in z dobro besedo je znal pridobiti tudi zaupanje nasprotnikov. Pri organiziranju bivše Slovenske kmetške stranke je bil vedno na delu in ni majhna njegova zasluga za lepe zmage bivše SKS na Dolenjskem.

Zadnje leta smo ga videli na vseh prireditvah Društva kmetijskih fantov in deklet. Ponosno je kljub najgršim napadom branil mlado društvo od klevetnikov in mu pomagal v razvoju.

Vsi, ki smo ga poznali, smo znali ceniti njega in njegovo delo.

Tudi poslednja njegova pot v soboto 24. decembra je izpričala, da je bil možak, kateremu smo dolžni izreči spoštovanje. Pogrebu so prisostvovali zastopniki vseh naprednih organizacij, Gasilske čete, župan z odborniki in mnogoštevilni prijatelji. Zadnje besede v pozdrav mu je izrekel pri odprtem grobu tov. Stanko Repše.

Tako smo izgubili sredi dela, sredi borbe moža, katerega bomo težko pogrešali. Zgubili smo telo, vendar misli in duše nismo izgubili. Misel Lojzetova bo ostala med nami, spomin nanj nam bo vedno v bodrilo še k večjemu delu. Telo bo pa ostalo v zemlji, v tisti zemlji, katero je neizmerno ljubil, za katero je trpel in bil pripravljen doprinesti zanjo tudi žrtve.

Dragi Lojze, svetel vzgled nam boš v življenju. Kakor smo ti obljubljali, ko smo si stiskali desnice v zvestobo, tako ti danes, ko si skrušen po nalogu Najvišjega zapustil svoje drage, obljubljam, da bomo nadaljevali započeto delo in ga tudi končali v prid in dobro kmetškega ljudstva, kateremu si ti posvetil vse življenje. Nobeden, pa naj bo to najstrupenejši nasprotnik, ti ne more očitati enega samega dejanja, ki naj bi škodoval kateremu koli.

Samo dobrega, ker slabega se Tebe ni prijel, te poznamo, in takega te bomo ohranili v spominu.

Dragi Lojze! Počivaj sladko v ljubljeno zemljo domači! Vsem tvojim dragim pa naše iskreno sožalje!

Mali Log

(Ob dovršitvi gasilskega doma)

Mali log je sestavni del Loškega potoka. Stoji na valovitem terenu severno od Hriba, in je oddaljen približno pol ure hoda. To je vas, ki šteje okrog šestdeset hiš. Dozdaj je pozabljena životarila, ali bolje rečeno: bila je malce odrinjena od sveta. To pa zato, ker so bili malološki

VSAK STAR NAROČNIK,

ki pridobi za prihodnje leto „Kmetškemu listu“ vsaj osem novih naročnikov, bo deležen lepe nagrade!

Ljudje svoj čas svojevrstni čudaki. Ljudje so jim zvrgli nadevek »švabe«. Vendar pa ima ta priimek v zgodovini svoj pomen. Praviijo, da so jim to ime dali zato, ker so ob nekkih volitvah (še v stari Avstriji) glasovali za Nemce. Požgali pa so ga tudi takrat, ko se je trasirala cesta Sodražica — Loški potok. Mogla bi bila steči skozi Mali log. Ali moške so se ji bili uprli z vsemi štirimi. Tako je ostal Mali log skrit in pozabljen vse do zdaj, ko se je začel buditi mladi rod.

Pred tremi leti so ustanovili prostovoljno gasilsko četo. Namen te čete naj bi bil, usposobiti čim več gasilskih moči za slučaj požara, obenem pa vzgojiti mladi rod višjim namenom. Zavedali so se, da iz nič se ne da napraviti nič. Z jekleno voljo so zasadili plug v ledino in jo začeli orati. Pokazali so se prvi uspehi. Denar se je začel nabirati. V ta namen prirede ob vsakem farnem žegnaniu veselico, ki jo ljudje prav radi obiščejo. Sploh pa so potoški ljudje veseljaki. Polovico zaslužka puste po gostilnah. In kakor ne more živeti družina brez strehe, tako se ne more tudi društvo razvijati brez nje. Tako so sklenili, najprej si sezidati dom, ki naj bi obenem služil tudi kulturnim namenom.

Dom je že dograjen. Treba je bilo mnogo truda in požrtvovanja. Če pa izvemo, da so ti ljudje po večini težaki in da so navezani na kruh lastnih rok, potem šele spoznamo žrtve, ki so jih doprinesli. — Dom ima poleg gasilnih shramb tudi lepo dvorano z odrom. Tu naj bi se shajala mladina, prirejale igre, rastla duhovno in kulturno ter tako postala vreden otrok svoje domovine...

(Zeleti bi bilo, da bi vsakdo, ki bi vstopil tu notri, vrgel raz sebe stara načela razprtij in sovražstva in da bi se mu vlila v dušo nova misel:

Srečno Novo leto želita svojim cenj. odjemalcem

Ivan in Fani Javornik

mesar in prekajevalec

LJUBLJANA

Domobranska cesta, Wolfova ulica

da je naša rešitev le v nas samih. Saj se bomo rešili le tedaj, če bomo delali skupno in sramopomočjo. Koliko bi se namreč dalo napraviti za našo slovensko vas, če bi začeli ustanavljati lesne, živinorejske, delavske, konsumne in podobne zadruge? Če bi mi obrnili vse sile na gospodarsko plat življenja, bi postali srečni in bogati. Ne bi se nam bilo več treba klatiti po tujini in upogibati svoje hrbtenice tujemu kapitalu.

Ali, če smo do zdaj služili temnim in razdiralnim silam, jim poslej ne bomo več! Mi čutimo v sebi vse nekaj višjega, lepšega... Zdi se nam, da se je iz nas začel prebujati slovenski kmečki človek iz tisočletnega spanja; da nam vstaja tisti tolikokrat opevani Kralj Matjaž. Saj naš pravi Kralj Matjaž ne spi pod goro Peco, kakor pravi pravljica, ampak v nas samih, v naši zavesti. Ta pa se je jela prebujati in vstaja kakor zora mladega dne...)

Rahom.

Jz Dvorske vasi pri Velikih Laščah

Dne 3. jan. 1889. l. se je rodil Jože Marolt (Majerček) in 3. jan. 1939. bo izpolnil 50 let. Naš jubilar ima kaj pestro življenje za seboj in mnogo zaslug za svoj rojstni kraj. Javno se je udeleževal že od mladega. Spremljalo ga je burno življenje. Ko je odslužil vojaške, je odšel v Ameriko. Ob povratku v domovino ga je zasačila vojna. Čeprav brez »čina« je mnogo pomagal svojim sorojakom. Njemu gre največja zasluga za krasno šolsko stavbo v Dvorski vasi,

ustanovil je gasilsko četo in pokrenil gradnjo gasilskega doma. Izposloval je selsko pošto in stal ves čas v sredini javnega življenja v svojem kraju. Nacionalno zaveden in napreden mož je stal vedno v prvih vrstah bivše SKS. Vedno dobre volje in zdravega humorja, je dajal sorojakom onstran »lužek« vedno nove pobude in prilival ljubezen do osvobodjene domovine. Lanskó leto se je zopet napotil preko vode, a kruta usoda ga je vrnila iz Anglije, preko Belgije, Holandske, Nemčije in Avstrije v domovino. Doma se je lotil novega dela in po njegovi zaslugi bo v kratkem elektrificiranih šest vasi poleg Dvorske vasi.

Jubilant je mož na svojem mestu, neuklonljiv, a dober svetovalec in zvest prijatelj vsakomur. Mi mu ob jubileju iskreno čestitamo in želimo zdravja in sreče do končnih meja človeškega življenja.

Okoličan

Pred kratkim so si Svicarji izvolili novega predsednika Filipa Etterja.

Mlatič

Ta teden so mi zdrli v bolnici z otečenega hrčanca mandelne in tudi želo. Po izjavi padarjev ne bom za kako mlatenje več tednov sposoben. To javljam vsem onim, ki so ta teden želeli slišati mojega cepa glas!

Domači dogodki

× Vinski sejem in razstava v Ivanjkoveh. Vinarska zadruga v Ivanjkoveh bo priredila svoj 14. vinski sejem in razstavo 10. januarja v dvorani pri kolodvoru v Ivanjkoveh. Vina je treba prijaviti do 3. januarja. Letošnja vina se prav dobro razvijajo in so izredno harmonična, razen tistih, ki so bila zelo rano brana. Cene so ugodne. Sredi ormoško-ljutomerskega okoliša bo vsakemu interesentu dana prilika, da krije svojo potrebo glede ljutomerskih vin, pa najsi bodo iz mešanih nasadov ali sortirana.

× Podaljšanje božičnih počitnic. Prosvetni minister je izdal odlok, s katerim podaljšuje

Položnice

V 50-to številko »Kmetškega lista« smo priložili vsem našim cenjenim naročnikom položnice s prošnjo, da bi se jih poslužili v svrhu poravnave naročnine po možnosti še pred novim letom. Danes pa ponovno prosimo vse one, ki imajo na letošnji naročnini še kake zaostanke, da te nakažejo zanesljivo skupaj z naročnino za l. 1939.

božične šolske počitnice za vse šole v kraljevini od vštete 24. t. m. do 9. januarja.

× »Murska Krajina« preneha izhajati. Božična številka tednika »Murska Krajina«, glasilo industrijalca in bivšega poslanca g. Benka, prinaša obvestilo, da bo s 1. januarjem prenehala izhajati. Tudi znak blagostanja in dobrih časov v Prekmurju.

× Združenje gostilniških podjetij za Ljubljano in okolico se je preselilo iz Gostilniškega doma na Privozu štev. 11 na Aleksandrovo cesto štev. 2 I. nadstropje v palači Ljubljanske kreditne banke. — Uprava.

× »Totege list« 21. številka je pravkar izšla v dvojnem obsegu. V naših razmerah je bil tak humoristično-satiričen list naravnost kričeča potreba, zato tudi javnost pridno sega po njem. Izbrana in res zanimiva vsebina letoletne številke mu bo brez dvoma odprla pot v vsako slovensko hišo. Kjer je kaj zdravja in smisla za humor, tam čitajo ljudje »Toti list«.

× Tatovi so pokradli iz skladišča zagrebškega podjetja »Kava-Hag« kave za 40.000 dinarjev. Tatovi so prekopali v skladišče zid in skozi napravljeno odprtino odnesli svoj plen.

× Eros inferi (peklenska ljubezen) se imenuje najnovejša knjiga našega sotrudnika Ivana Albrehta. Knjiga, ki obravnava večni motiv ljubezni, je krik po rešitvi iz spon poltenosti. Kot taka posega globoko v vsa sodobna vprašanja. Naročite jo lahko v vsaki knjigarni, broš. izvod pa stane le din 10.—, s poštnino din 12.—.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

ISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

× Vlak je zavezil v poln avtobus potnikov, ne da bi se bilo kakemu potniku kaj pripetilo. Pri Borovem je osebni vlak zavezil v avtobus, v katerem se je vozilo 20 delavcev. Lokomotiva je vrgla avtobus s tira ob stran in ga prevrnila, ne da bi se bilo kakemu potniku kaj pripetilo.

× Dražba kožuhovine v Ljubljani bo 23. januarja 1939 v prostorih Ljubljanskega velesejma. Dražbo, in to že 27-to, prireja lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki ima direktne zveze z inozemskimi odjemalci. Namen te organizacije je, da pomore lovcem do čim ugodnejšega vnovčenja lovskega plena. Plen pa mora biti dobro pripravljen, to je, da so kože dobro in pravilno posušene na zraku, ne na peči! Kože se morajo preje dobro očistiti in napeti. Dobro blago pošiljajte na naslov: »Divja koža«, Ljubljana-Velesejem.

× **Ker so kontingenti prekoračeni bo izvoz manjši.** Naš izvoz v Nemčijo je v zadnjem tri-mesečju znatno prekoračil vrednost določenih kontingentov, odnosno se je izvozilo mnogo bla-ga na breme kontingentov v prihodnjem letu. Najbolj se je prekoračil kontingent za živino in živinske produkte. Da se to zravna, bo naš izvoz v začetku prihodnjega leta (v dobi od januarja do marca) znatno zmanjšan. Zlasti živi-ne in živinskih produktov. Na razgovor pa pride tudi zmanjšanje naših kontingentov.

× **Za boljše cene mleka.** Da se cene mleka spravijo vsaj delno v sklad s produkcijskimi stroški ter s cenami potrebnih, ki jih morajo kmetje kupovati, je »Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico« sklenilo povišati ceno mleka s 1. januar-jem 1939 na din 250 za liter dostavljeno na dom. Vsak, ki razmere pozna, bo priznal, da je to zvi-šanje tako malenkostno, da produkcija mleka kmetu tudi v bodoče ne bo prinašala nobenega dobička, ampak je edini namen ta, da bodo mogli kmetje nabavljati močna krmila.

× **Na dosmrtno ječo** je bil obsojen pred celj-skim sodiščem Spajzer Ivan, ki je bil obtožen umora Jakoba Travnika v Medlogu pri Celju. Morilec je pred dvema mesecema s krampom po-bil 55letnega Travnika Jakoba, mu pobral denar, uro in nahrbtnik ter ga nato vrnil v Savinjo.

× **Tatvina.** Na zagrebški poštni direkciji je bila ukradena denarna vreča z 132.000 din.

Mešani zakoni pri muslimanih

Na zadnji seji širšega sveta Reis-ul-uleme se je obravnavalo vprašanje mešanih zakonov. Obe vrhovni šerijatski sodišči sta se postavili na stališče, da je treba mešane zakone med muslimani in nemuslimani prepovedati, končno besedo so pa vendarle prepustili Reis-ul-ulemi. Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da musliman z nemuslimanko pri šerijatskem sodišču ne more skleniti zakonske zveze. Izjemoma se dovoljuje mešani zakon onim muslimanom, ki žive v kra-jih, kjer je malo muslimanskega prebivalstva, pa še za te je potrebno dovoljenje Reis-ul-ulema. Doslej sklenjeni mešani zakoni pa osta-nejo v veljavi.

iv. Nemeec

Sandžak do Plevlja

Enakomerno je teklo kolo — sedaj na levo, sedaj desno, včasih poskočno in zopet mirneje. S krepkim enoglasnim tenorjem so momci zapeli:

Sviraj cigo
tako ti Boga,
Vodi kolo
seoski naš lola!

Ozrem se malo po okolici, po godcih in ple-salcih in, da ste videli prizor. Ves hribček Sv. Ilije se je zibal, vsaj izgledalo je tako. Čez 40 vrst se je pregibalo po taktu ciganske godbe — na desno, na levo, na mestu. Dekleta so zardela v licih; široka krila z rdečo pisanimi našivji in gostimi gubami pa so se vrtela in pahljala okrog kakor metulji, tako da je bil pogled na pisane dekliške vrste res lep in občudujoč. Moram še pripomniti, da so rute na glavi predstavljale tudi del posebnosti, ki so s pisanimi obrobnimi cofi dajale poseben kras nežnemu dekliškemu licu.

Kolo se ponavlja za kolom, sramežljivi po-gledi deklet skačejo po fantih, kar kradoma ti vrže deklič svoje sveže črne oči in že jo oblije rdečica sramu, ker ni bila dovolj previdna; fant je pogled prestregel, se prijazno nasmešnil, de-klcio pa je bilo tako sram, da se je skrila med tovarišice.

Bledi mesec
obasjava zredu danicu,

se začuje ciganska pesem in godba sem od cer-kvene porte. Bila je to konkurenčna godba in konkurenčno kolo. Ponosen fant vodi, domišljavo napravlja figure, levo roko drži na hrbtu, krado-ma tu in tam pogleda na soigralko, res divno črnogorsko dekle, ki samo v planinah rastejo...

Ovčje pečenje, sarajevsko pivo, vpije krčmar. Sveža jagnjetina, dober dalmatinec, skuša biti močnejši v glasu sosed! —

Izpod šotoraujem veselo skupino, ki eno-glasno zateglo poje

Dobro li je ovo pečenje,
kažu naše mladoženje.
Nek sad vino kroz grlo procuri
svima pa i naši pijanduri.

Sreca, momci! Sreca dževojke, sladkog šečera, dodajte kod mene, u pola džabe! Svi kod mene!

Blizu gostilničarja opazim šotor cerkovnika, ki zaraščen s polsivo brado prodaja voščene sveče.

Pomolite se Bogu braćo i Svetom Iliju, da vas spase od grada; da ne bude nesreće i tuge.

Samo dinar, braćo! Dva dinara krupnije sve-če, ko hoće, ima ih i za tri dinara. Kupi sveću baka, kupi snajo, pomilite se Bogu braćo, da ne bude nesreće i tuge!

V sosesčini zbira popo prispevke za cerkev; brada mu nizko pada na prsi, dostojanstveno kima z glavo in skrbno zbira kovače, ki jih pri-našajo bogaboječe bake.

I moja mi veli mama,
nemój čeri gubit' dana,
već gledaj kome da te dam.

poje neki bečar in ves zabuhel v obraz ponuja popu dva dinarja.

Cigani hreščeče igrajo radikalko, konkurenč-na godba pa arabsko kukunjišče. Avgustovo son-ce se je močno uprlo v grič Sv. Ilije, kolo teče, tudi pivo pridno praznijo žejni in razgreti momci.

Evo ratluka* i sveže crnogorske vode, vpije z onemoglim glasom mlad musliman. Ratluk, 50 para komad, ratluk i sveže vode, ratluk, gospo-dine!

Frule, jeftine frule, momci, prodaja piščali neki umazan rdečeglavec.

Dodji lolo,
kupi jednu frulu,
sviraj kolo
popni se na kulu.

Nekateri fantje res kupujejo piščali, starejši možakar pa kar na svojo pest igra devojačko ko-lo, ki raste in kmalu okrog njega pleše skupina

* Ratluk je v kocke narezan žoličast sladkor pomešan z dišavnim željezem.

navdušenih plesalcev. Čiča ne računa ničesar; čiča svira in kolo teče ter se vrti v veseli vra-njanki.

Pri vsem tem opazovanju pa se je tudi meni zgasil želodec in si pri najboljšem teku privo-šnim kos pečene ovčetine. Včasih mi ovčje meso ni bilo posebno pri sre, sedaj pa sem precej hitro pospravil lep kos in zalil s sarajevskim pi-yom. S tovariši smo trčili, zbrani sicer iz vseh strani Jugoslavije, razumeli pa smo se kot bi bili bratje iz ene družine.

Plevljanke so med tem napravile sprehajali-šče med hribčkom Sv. Ilije in sosednim gozdi-čem, kjer so smreke nudile tako prijeten hlad.

Vsem svojim prijateljem
želi srečno novo leto 1939

SLAVIJA

jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani

„SLAVIJA“ zavaruje proti: požaru, vlamu, razbitju stekla, zakoniti dolžnosti jamstva, nezgodi, toči, transportnim škodam, poškodovanju avtomobilov; sprejema vsakovrstna življenjska zavarovanja po najugodnejših kombinacijah

Generalno ravnanstvo v Ljubljani. Gosposka ulica 12 • Telefon 21-76, 22-76

PODRUŽNICE: Beograd, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Split in Zagreb — EKSPLOZITURA v Mariboru na Aleksandrovi c. 6, v Celju v Kolenčevi ul. 6.

Srečno in veselo Novo leto 1939
želi vsem svojim cenjenim gostom
kakor odjemalcem vina

Franc Grad
GOSTILNA IN ZALOGA VINA
Z G. KAŠELJ

Svojim cenj. gostom
prav srečno Novo leto
restavracija
„PRI ŠESTICI“
ANA IN ALBIN IZLAKAR

SREČNO NOVO LETO

vsem svojim cenjenim odje-malcem in prijateljem želi

Ivan Ogrin
VELETRGOVINA Z VINOM
LAVERCA

Srečno in veselo
novo leto 1939

svojim klientom želi

Kmetški hranilni in posojilni dom
v Ljubljani

Tudi mi smo šli malo v smrekovo senco in spetoma seveda nagajali plevljanski gosposčini, ki mi je bila tako zoprna vsled tiste umazane šminke. Saj ne rečem, čedno dekle, ustnice pa si je tako nabarvala, da se je mast kar pražila v soncu. V smrekovini je curljal svež studenček, manjkalo je samo klobuka, da bi se napil tiste kristalne vode. Zdelo se mi je, da je bila v tej vodi neka posebna moč!

Kadar je sonce skrilo žarke za bregove, je godba pri Sv. Ilji počasi utihnila, mladej in devojke pa so hiteli domov. Tudi naša rezerva je počasi odkorakala v kasarno, v svoji notranjosti smo nosili hrepeneče poglede črnih oči od svežih planinskih deklet. Nekje v daljavi zveni pesem hrabrega črnogorca:

More, Marko ne ori
drumoval
More, Turci ne gazite
oranja...

Vodenica* za obdelovanje domačega volnega platna.

Čeholna je srednje velika reka, ki ima mnogo mlinov, mnogo dolapov,** največ pa vodenic za obdelavo domačega platna. Zasilna koča iz nekaj desk ali bičevja pokriva posebne vrste

* Vodenica je mlin na vodo.

** Dolap ali črpalo za vodo. Na kolesu, ki ga žene voda, so pritrjene kante, ki dvigajo vodo in zlivajo v žleb.

stop, ki v širokem koritu, skozi katerega teče voda, udarjajo po platnu. To phanje traja tako dolgo, da dobi platno neko posebno barvo, ki jo prav dobro pozna posestnik takšne vodenice. S kolesom, ki poganja stope, pa je tudi združen dolap, ki v rednih presledkih zliva vodo v pripravljen žleb, ki je speljan naprej za zalivanje vrta ali travnika. Na nekaterih krajih se najdejo samo dolapi, ponekod žitni mlin z dolapom, največ pa vodenice za domače platno v zvezi z dolapom. Zanimive so zlasti vodenice za domače platno, ki dajo posebno značilnost kraju in hrani v svoji preteklosti tudi različne bajke.

Živinski sejmi

Na zadnji živinski sejem v Kranju je bilo prignanih 47 volov, 15 krav, 7 telet, 3 junice, 62 svinj in 69 prešičev. Cene: voli I. vrste 6.25 din, II. vrste 5.50 III. vrste 5 din; telice I. vrste 6.25, II. vrste 5.50, III. vrste 5 din; krave I. vrste 5.25, II. vrste 4.75, III. vrste 4 din; teleta I. vrste 8, II. vrste 7 din; prašiči špeharji 10.50, prašiči pršutarji 8.50—9.50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7 do 8 tednov stari 140 do 280 din za glavo. Cene živini in prašičem par dni pozneje na ljubljanskem sejmu pa so bile naslednje: Voli I. vrste 6 din, II. vrste 5—5.50, III. vrste 4—5; telice I. vrste 6 din, II. vrste 5 do 5.50, III. vrste 4—5 din; krave I. vrste 5.50, II. vrste 4.25, III. vrste 2.50—3 din; teleta I. vr-

ste 8 din, II. vrste 7; domači prašiči špeharji 10 din, pršutarji 9 din za kilogram žive teže.

Sejmi

1. januarja: v Trbovljah.
2. januarja: pri Sv. Juriju pri Celju-okolica, Murški Soboti, Novem mestu, Ribnici, št. Vidu pri Stični, Radohovi vasi, Ormožu.
3. januarja: v Dol. Logatcu, Ormožu, Ptuj, Dol. Lendavi.
4. januarja: v Krškem, Domžalah, Celju, Ptuj, Trbovljah.
5. januarja: v Črnomlju, Mokronogu, Slov. Konjicah, Turnišču.
6. januarja: v Mariboru.
7. januarja: v Šmartnem pri Litiji, Brežicah, Celju, Trbovljah, Križevcih okr. M. Sobota.

Važnejša radio predavanja

od 1. do 8. januarja 1939.

Nedelja, 1. januarja: 17.00: Kmetijska ura.
Ponedeljek, 2. januarja: 18.00: Zgodovina psihiatrije — 18.40: O Ptujski gori.

Torek, 3. januarja: 18.40: Problem malega naroda.

Sreda, 4. januarja: 18.40: Gradovi na Dolenjskem, II. del.

Petek, 6. januarja: 17.00: Kmetijska ura — 18.00: Sv. Trije kralji.

Sobota, 7. januarja: 20.00: O zunanji politiki.

Največjo izbiro moškega in ženskega blaga dobrih kvalitet in po najnižjih cenah dobite le

V MANUFAKTURNI TRGOVINI
ŽLENDER
LJUBLJANA, Mestni trg 22

Srečno Novo leto želi

Lekarna Mr. METOD RAUCH

Kranj, Mestni trg

KNJIGOVEZNICA
kartonažna in galanterijska delavnica

Matija Sifrer Ljubljana
Vegova ulica 6 Telefon 33-72

Se priporoča s solidno in ceneno vezavo
Velika za oja reklamnih koledarjev

Srečno leto 1939!

Vse vrste štofov, kamearnov, perila in oblek dobite po konkurenčnih cenah v novi trgovini

Jožko Olup mlajši
LJUBLJANA, Stari trg 1, bivši lokal Ciuha & Jesih

Vsem cenj. gostom želi srečno in veselo
novo leto 1939

Restavracija in veleposredništvo
Franc Slamič
Ljubljana, Gosposvetska cesta

Kadar pridete v Ljubljano, se zglasite v občeznani manufaktorni veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri Škofu“
LINGARJEVA ULICA — PRED ŠKOFIJO

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah

Ne porabite: R. MIKLAUC, Ljubljana

Srečno novo leto, obilo zadovoljstva in dobre volje
želi vsem čitateljem in prijateljem

»Tati list«

Zaloga za Ljubljano
in okolico
vključno obvešča, da se toči

Laško pivo

nove gostilničarske pivovarne d. d. v Laškem v vseh večjih gostinskih obratih
Telef. št. zaloge: 36-20, 32-31, 23-08

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadr. z neom. zavezo v Ljubljani, Tyrševa cesta 18

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po **4%**

Za vse vloge nudi popolno varnost. — Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle. — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

vloge proti odpovedi po **5%**

SREČNO NOVO LETO 1939

SVOJIM CENJ.
GOSTOM ŽELI**DAJ-DAM, Ljubljana**

Srečno in veselo Novo leto

svojim odjemalcem, gostom
in stanovskim tovarišem želi**Globočnik Anton**GOSTILNIČAR IN TRGOVEC
Zg. Otrok pri Radovljici

Srečno in veselo novo leto 1939

želi vsem odjemalcem in prijateljem

Ignac Tomc, Moravče

Srečno in veselo Novo leto

vsem cenjenim odje-
malcem - zadrugarjem
želi**„EKONOM“**osrednja gospodarska zadruga
Ljubljana, Kolodvorska ulica 7

SREČNO NOVO LETO

svojim cenjenim klijentom želi

Klišarna ST. DEU

LJUBLJANA

Dalmatinova ulica 13

Srečno Novo leto želi vsem
svojim cenj. odjemalcem

TVRDKA

I. KNEZ

LJUBLJANA

Srečno in zadovoljno Novo leto
svojim odjemalcem in gostom želi**KRIŽNAR ANTON**TRGOVEC IN GOSTILNIČAR
STRAŽIŠČE

SREČNO NOVO LETO 1939

želi vsem svojim cenjenim odje-
malcem in poslovnim prijateljem**MARTIN BERLAN, Lobčak 56**TRGOVINA Z USNEM IN ČEVLJARSKIMI
POTREBŠČINAMIVeletrgovina **M. Tičar, Ljubljana**
s papirjemSELENBURGOVA ULICA ŠT. 1
IN SV. PETRA CESTA ŠT. 26PRIPOROČA VSE PISARNIŠKE
IN TEHNIČNE POTREBŠČINE

Srečno Novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Stanko Lenarčič

Nova vas pri Rakeku

Srečno in veselo novo leto 1939

želi

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg št. 15

Ustanovljeno
leta 1839**Dežniki!** Na malo!
Na veliko!SREČNO IN ZADOVOLJNO
NOVO LETO 1939

želi

ARKO IVAN ml.

Ribnica

SREČNO NOVO LETO

želi svojim cenjenim gostom

Alojzij DrmeljGOSTILNIČAR
BOŠTANJSREČNO IN VESELO
NOVO LETO 1939 želi**Lekarna dr. G. Piccoli**LJUBLJANA
nasproti »NEBOTIČNIKA«SREČNO IN VESELO NOVO LETO
ŽELI VSEM SVOJIM
CENJ. ODJEMALCEM**Viktor Meden**ž g a n j a r n a
LJUBLJANA

SREČNO NOVO LETO

J. Blasnika nasl.UNIVERZITETNA TISKARNA,
LITOGRAFIJA IN
KARTONAŽA D. D.
LJUBLJANA

Srečno in veselo Novo leto

želi svojim cenjenim
odjemalcem in gostom**Ivan Grad**GOSTILNA IN VELETRGOVINA
Z VINOM
BERIČEVO

Srečno Novo leto

vsem članom in cenjenim odjemalcem

Kmetijska družba, r. z. z o. z. v Ljubliani

Srečno Nova leta

vsem cenjenim odjemalcem in konsumentom našega piva, špirta in kvasa želi

Pivovarna „UNION“ d. d., Ljubljana

Do 5% se Vam obrestujejo prihranki, ki jih naložite pri nas.

Pred zločinci je zavarovan denar, ki se vloži pri nas.

10.000 vlagateljev vlaga pri nas.

Mislite na bodočnost in začnite vlagati tudi Vi.

Za vse naše obveznosti jamči z vsem premoženjem in davčno močjo Dravska banovina.

**Hranilnica
Dravske banovine**

(prej Kranjska hranilnica)

Centrala: Ljubljana — Ekspozitura: Kočevje

SREČNO NOVO LETO

ŽELI SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM

TISKARNA SLATNAR

družba z o. z.

V KAMNIKU

Podjetje je najmoderneje opremljeno in se priporoča za vse vrste tiskovin

Mlinsko - tehnične potrebščine

Mlinska sita * Gonilna jermena * Mlinski stroji

Telefon št. 27-25

Mlinski kamni vseh vrst

Telefon št. 27-25

BRCAR & Co., Ljubljana, Kolodvorska ul. 35

Srečno in uspešno nova leta

19

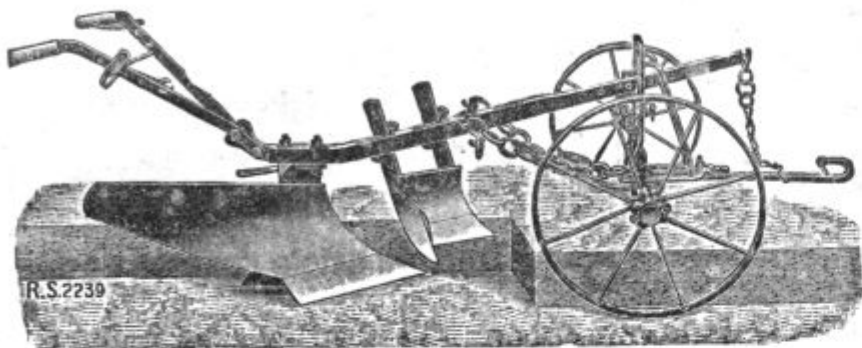
39

- želi svojim cenjenim
- naročnikom in odjemalcem

Tiskarna Merkur d. d.

LJUBLJANA, Gregorčičeva ulica 23

ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost

SACK-OVI PLUGI so najboljši!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima Kmetijska družba in njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

Srečno in zadovoljno novo leto 1939

želi svojim cenjenim gostom

FRANC HOČEVAR

gostilničar „PRI FIGOVCU“

Ljubljana

Srečno in vesela Nova leta

želi vsem svojim odjemalcem

KARL PRELOG

Ljubljana, Židovska ulica

„JUGOSLAVIJA“

največja domača delniška zavarovalna družba

ZAVARUJE: življenje, požar, vlomske tatvine, jamstvo, nezgode, transport, steklo, točo, avtomobile in živino. Lastne palače in zgradbe v Ljubljani: Aleksandrova c. št. 11 in Gosposvetska c. št. 4 ter nadalje v Beogradu, Zagrebu, Osijeku in Petrogradu.

Pojasnila daje ravnateljstvo za dravsko banovino v Ljubljani, Tyrševa c. 15 (tel. 25-71) in vse njegove podružnice in krajevna zastopstva.

TELEFON INTERURBAN 25-06

Ekonom P. Z. Z. O. Z.**v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 7 (v lastni hiši)**

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zдроб, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zдроб, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješpreni, kašo. Poliske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo, glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „Ilovac“, Karlovac, za vse zidne in strešne opeke

Srečno, uspehov polno Novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem

Medić-Zankltovarne olja, lakov, barv, škroba
Ljubljana, Medvode, Domžale*Srečno in veselo novo leto 1939***A. & E. SKABERNÉ****LJUBLJANA****Srečno in zadovoljno Novo leto**

želi

lekarna A. USTAR

Ljubljana, poleg glavne pošte

Kmetje in kmetice! Ko pridete v Ljubljano po opravkih — posetite
gostilno „PRI LOVCU“na Rimski cesti št. 24, kjer boste vselej zadovoljivo postreženi.
Zajamčeno pristna vina! Domača in dunajska kuhinja!
Od 6. ure zjutraj: mleko, kava, čaj, golaž, vampi, jetrea l. t. d.

Srečno in veselo novo leto 1939 želi vsem cenjenim odjemalcem veletrgovina usnja

Brata Moskovici, Ljubljana

Ustanovljeno 1888

Priporoča svojo veliko zalogo spodnjega in gornjega usnja po najnižjih dnevnih cenah. — Vse strojarske mašice, fištran in degas kakor strojila (ekstrakti) ter usnjarske kemikalije vedno na zalogi

Telefon 25-15

Kmetški hranilni in posojilni dom**V LJUBLJANI, Tavčarjeva ul. 1**Telefon šte. 28-47 reg. zadr. z neomejeno zavezo Brzojavi: Kmetškodom
Račun poštne hranilnice šte. 14.257
RAČUN PRI NARODNI BANKI

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%.
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice

Daje
kratkoročna posojila

Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!**O P O Z A R J A M O**na novo urejeno prodajalno
damske, moške in otroške konfekcije**LJUBLJANA: Sv. Petra c. 23 in novo otvorjena na Tyrševi cesti 18**
Velika izbira oblačil po priznanih nizkih cenah!**»SOKO« OBLEKE**

NASPROTI GOSTILNE „FIGOVEC“

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetškem listu“! —
Cena malim oglasom je samo 1 dinar za besedo.

Urednik: Janka Vitič — Izdaja za konzorcij Ivan Pip: n. — Tiskovna hiša Merkur (predstavnik tiskarne: O. Mihalek), Ljubljana.